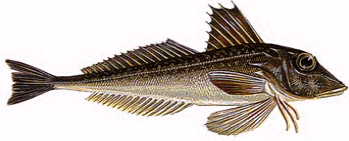

De Knorhaan 79

**Nieuwsbrief Strandwerkgroep
KNNV regio Alkmaar-Den Helder**

Inhoud

- Inleiding
- Excursies
- Verslagen
- Strandvondsten
- Gejutte berichten

Coördinator : Wilbert Kerkhof tel. 0616642993 e-mail: kerkhof01@hetnet.nl

Foto's: Linda Haulo, Ada Klai, Herman Walvis, Lucette Robertson, Luc Knijnsberg,
Pieter Korstanje, Wilbert Kerkhof.

Zonsondergang bij Sint Maartenszee, Linda

Inleiding

In het laatste kwartaal van 2022 ging de nazomer met wat regendagen, maar zonder noemenswaardige stormen, over in door de oostenwind aangevoerde winterkou. Het uitblijven van flinke noordwesters of zuidwesters zorgde voor vrij schone stranden die bijna alleen door suppleties gevoed werden met aanspoelsels. Toch viel er voor ervaren strandbezoekers nog genoeg te vinden om te delen met elkaar. In deze Knorhaan komen (naast de excursies met vondstenlijsten) schelpen, fossielen, vissen, pissebedden en zeepokken op bezoek.

Zeetulpen op Texel

Excursies

In het nieuwe jaar starten we met twee bezoeken aan stranden van Bergen en Egmond. Hopelijk brengen stormen of aanhoudende oostenwind leuke aanspoelsels dicht bij huis. In maart kijken we wat de recente zandsuppletie op het Hondsbossche strand heeft achtergelaten. Bij de excursie in april hopen we twee of drie verschillende strandjes op de 2^e Maasvlakte te onderzoeken.

- 8-1-2023 Bergen aan Zee, 11.00-13.00 Strandopgang bij het Zeeaquarium.
- 19-2-2023 Egmond aan Zee, 12.00-14.00, parkeerplaats bij restaurant Van Speijk.
- 12-3-2023 Hondsbossche strand, 14.00-16.00, parkeerplaats bij De Putten.
- 23-4-2023 2^e Maasvlakte, 10.00-15.00, vertrek 9.00 uur station Alkmaar Noord, zuidzijde, aanmelden verplicht.

Verslagen

Wijk aan Zee 9-10. Op een zonnige zondag in oktober bleek het lastig een parkeerplekje te vinden bij de Noordpier in de buurt. Op het brede strand waren de bezoekers wel weer zo verspreid dat we alle ruimte hadden om zowel langs het water als hoog op het strand rustig naar schelpen te zoeken. In de poeltjes rond de betonblokken van de pier zagen we verschillende zandspieringen en een ansjovis. Ook de paardenanemonen en kleine heremietkreeften waren daar weer present. De meeste van de verwachte schelpen bleken weer te vinden, maar niet in de hoeveelheden die we gewend zijn daar. Verrassend waren de waarnemingen van 15 vroege sneeuwgorzen en een grote jager.

Gewone schaalhoren, zeesla en zeepokken op de pier.

Datum: 9-10-2022
locatie: Wijk aan Zee
aantal personen: 9
weer: 16 °C

Groenwieren

Zeesla spp.

Bruinwieren

Japans bessenwier

Riemwier

Knotswier

Blaaswier

Roodwieren

Kernwier

Neteldieren

bloemdieren

Paardenanemoon

Schijfkwallen

geen

hydroidpoliepen

Zeerasp

Ribkwallen

Ringwormen

borstelwormen

Schelpkokerworm

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Noordzeekrab, scharen

Gewone Strandkrab,

aanw.

Grijze zwemkrab, enkele

Breedpootkrab, enkele

Blaasjeskrab, enkele

Kleine heremietkreeft

Gewone garnaal

Gewone zeepok

Weekdieren

buikpotigen

Gewone schaalhoren, 6x

Stompe alikruik, 2x

Gewone alikruik, 10x

Wadslakje, 40x

Gewone wenteltrap, 1x

Gekielde cirkelslak

Gewone tepelhoren, alg.

Glanzende tepelhoren,

enkele

Muiltje, vrij alg.

Wulk, enkele

Gevlochten fuikhoren, v.a.

Grofgeribte fuikhoren, 1x

Dwergdrijfhorentje, 3x

Mosselslurpertje, 2x

Mosselslurpertje

Tweekleppigen

Gewone mossel, alg

Gewone oester, aanw.

Japane oester, aanw.

Tweetandschelpje, 3x

Gewone kokkel, aanw

Brakwaterkokkel, enkele

Noorse hartschelp, 1x

Halfgeknotte

strandschelp, alg

Stevige strandschelp,

enkele

Grote strandschelp v.a.

Gewone otterschelp,

aanw.

Amerikaanse

zwaardschede, alg.

Tere platschelp, aanw

Rechtsgestreepte

platschelp, alg.

Nonnetje, alg. +

doubletten

Zaagje, alg. + doubletten

Platte slijkgaper, enkele

Witte dunschaal, enkele+

doubl.

Gewone Venusschelp,

enkele

Gewone tapijtschelp, v.a.

Afgeknotte gaper, 1x

Amerikaanse boormossel,
alg.

Witte boormossel, alg.

koppotigen

Gewone zeekat, enkele

Mosdier

Harige vliescelpoliep,

aanw.

Stekelhuidigen

Zeeklit

Zeeboontje

Vissen

Zandspiering, 4x

Ansjovis, 1x

Vogels

Sneeuwgorst 15x

Grote jager, 1x

Filipijnse tapijtschelp

*Brakwater alikruik
Huisduinen 11 december*

Zandmotor en Hoek van Holland.

Op zondag 7 november stond de excursie naar de Zandmotor en het strand van Hoek van Holland gepland. Deze locaties hadden we tijdens de corona-periode vanwege de reisbeperkingen niet bezocht. Deze keer werd de animo voor deelname omlaag gebracht door een zeer natte weersvoorspelling. Deze aankondiging werd inderdaad werkelijkheid. In de aanhoudende regen hebben de twee deelnemers het hele programma afgehandeld en kwamen toch nog met een tevreden stemmende lijst waarnemingen naar huis. De brede strandschelp, noordse cirkelschelp, gedoornde hartschelp en een tiental kleine zeeappels waren de meest gewaardeerde trofeeën. In de lijst staan achter de soorten Z voor Zandmotor en 'Hoek' voor Hoek van Holland als de betreffende vondst alleen op die locatie aangetroffen is.

Datum: 7-11-2022

locatie:

Zandmotor/Hoek van
Holland

aantal personen: 2

weer: 10 °C regen

Groenwieren

Bruinwieren

Knotswier

Blaaswier

Neteldieren

bloemdieren

schijfkwallen

hydroidpoliepen

Zeerasp

Ribkwallen

Ringwormen

borstelwormen

Schelpkokerworm

Goudkammetje

Kalkkokerworm, Hoek

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Noordzeekrab, Hoek

Gewone Strandkrab

Grijze zwemkrab, Hoek

Breedpootkrab

Wekdieren

keverslakken

buikpotigen

Wadslakje, 4x Hoek

Gewone wenteltrap, 2x

Hoek

Gekielde cirkelslak, 1 H.

Gewone tepelhoren

Glanzende tepelhoren, 1x

Hoek v. Holland

Muiltje

Wulk

Gevlochten fuikhoren, alg

Mosselslurpertje, 3x Hoek

Zwakgeribde olifantstand,

1x, Hoek

tweekleppigen

Gewone mossel

Gewone oester

Paardenzadel, Zandm.

Japane oester

Ovaal zeeklitschelpje, 1x

Tweetandschelpje, + doub

Noordse cirkelschelp, 1x

Hoek

Gewone kokkel

Brakwaterkokkel

Geknobbelde hartschelp,

alg. Z.

Gedoornde hartschelp, 1x

vers, Hoek

Noorse hartschelp, alg.

Artemisschelp, 2x, Z

Halfgeknotte strandschelp

Ovale strandschelp

Stevige strandschelp

Grote strandschelp

Pleistocene strandschelp,

2 x Z.

Brede strandschelp, 1x

Hoek

Gewone otterschelp, Z.

Amerikaanse

zwaardschede

Tere platschelp, 2x Hoek

Rechtsgestreepte

platschelp, 4 doub. Hoek.

Nonnetje

Zaagje

Brede strandschelp

Platte slijkgaper, Hoek

Witte dunschaal, Hoek

Gewone Venusschelp

Grijze tapijtschelp, Zand.

Amerikaanse boormossel,

Hoek

Ruwe boormossel

koppotigen

Gewone zeekat

Mosdiertjes

Stekelhuidigen

Zeeklit

Zeebootje

Zeeappels Hoek van Holland

Huisduinen

De laatste excursie van het jaar was naar het strand bij Den Helder. We vertrokken bij de parkeerplaats bij Duinoord bij een temperatuur rond het vriespunt. Gelukkig was er weinig wind en kwam de zon regelmatig tevoorschijn. Op het strand was een flink hoogteverschil te zien tussen het deel voor de zeereep met kennelijk verser suppletie materiaal en een laag stuk langs de laagwaterlijn. Langs die laagwaterlijn werden een hele en een halve klep van de eierschelp *Gastrana fragilis* gevonden. Deze fossiele schelpen uit het Emien hadden we daar tien jaar geleden voor de laatste keer gevonden. De trotse vinder van de mooie hele klep promoveerde zichzelf hiermee van beginnende schelpenzoeker naar de klasse van de gevorderden. Ook de pleistocene strandschelp en het spoelhorentje zijn het waard extra vermeld te worden. Uit het weinige gruis dat door Ria en Wilbert verzameld werd kwamen onder meer nog een slank gordelhorentje en een beschadigde klep van de sabelschede. Van de hier vers aangespoelde schelpen zijn de grote zwaardschede en de forse fragmenten van het groot tafelmesheft inmiddels vaste soorten op de lijst geworden.

Datum: 11-12-2022
locatie: Huisduinen
aantal personen: 6
weer: 2 °C, windstil

Bruinwieren

Knotswier
Blaaswier

Neteldieren

hydroidpoliepen

Zeerasp

Ribkwallen

Amerikaanse ribkwal, v.a.

Ringwormen

borstelwormen

Schelpkokerworm

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Noordzeekrab, schilden
Gewone Strandkrab, sch.
Grijze zwemkrab, 1x sch.
Blaasjeskrab, 1x

Weekdieren

keverslakken

buikpotigen

Brakwateralikuik, 2x
Gewone alikuik, 3x
Ruwe alikuik, 1x
Wadslakje, 10+
Melkwit
traliedrijfhorentje, 2x
Muizenkeutelje, 1x
Gekielde cirkelslak, 1x
Gewone tepelhoren
Glanzende tepelhoren
Muiltje, enkele, + gruis

Wulk, enkele
Noordhoren, klein frag.
Gevlochten fuikhoren
Spoelhoren, fragment
Stomp traliehorentje, 1x
Slank gordelhorentje, 1x
tweekleppigen

Eierschelp buitenkant

Eierschelp binnenkant

Gewone mossel, a
Wijde mantel, 2x, juveniel
Gewone oester, 10+
Japanse oester, 1x
Ovaal zeeklitschelpje, 10
Tweeandschelpje, 20 + d.
Gewone kokkel, a

Brakwaterkokkel, enkele
Noorse hartschelp, v.a.
Halfgeknotte strandschelp
Ovale strandschelp, a
Stevige strandschelp, a
Grote strandschelp, 1x
Pleistocene strandschelp, 1
Brede strandschelp, slotfr.
Eierschelp, 1x + fragment
Gewone otterschelp, v.a.
Am. zwaardschede, a
Kleine slanke
zwaardschede, 3x
Grote zwaardschede, 6x
Groot tafelmesheft, 5x
Sabelschede, 1x in gruis
Tere platschelp, enkele
Rechtsgestrepte
platschelp, v.a.
Kleine platschelp, a. gruis
Nonnetje, enkele
Zaagje, a.
Platte slijkgaper, 1x
Gewone Venusschelp a.+d
Grijze tapijtschelp, 3x
Strandgaper, 1x
Am. boormossel, 3x
Ruwe boormossel, 2x frag
Gewone papierschelp, 1x
koppotigen
Gewone zeekat, 4x frag.
Mosdier
Stekelhuidigen
Zeeklit
Zeeboontje

Strandvondsten

29 september verzamelde Wilbert op het Hondsbossche strand een beschadigd doublet groot tafelmesheft, een verse klep van de grote zwaardschede en een mooie klep van de geruite tapijtschelp. Uit het meegenomen gruis kwamen een doublet en een klep melkwitte arkschelp, een dubbeltjesschelp, 5 x kleine platschelp en 30 muizenkeuteltjes. Deze soorten kennen we vooral van de Zeeuwse stranden, maar zijn dus ook tussen Camperduin en Petten te vinden.

*Geruite tapijtschelp,
Hondsbossche strand*

*Geruite tapijtschelp
binnenzijde*

*Melkwitte arkschelp, kleine
platschelp, dubbeltjesschelp
en muizenkeuteltjes.*

Op 3 oktober vonden Herman en Ria bij Camperduin op het strand een versteende zee-egel. Herman meldde daar bij: De Zee-egel is een "Echinocorys" uit Duitsland, Denemarken en de Botnische golf. Uit het tijdvak het "late Krijt". Hij bestaat gedeeltelijk uit vuursteen.

In Friesland had men vroeger de gewoonte om een dergelijk fossiel in het kozijn te leggen van een schuur .e.d. Het hielp tegen de bliksemnslag en werd een "Frysk tongerstien" genoemd. Als het maar niet bliksemt op de Zandmotor. (natte excursie volgende zondag)

Op 4 en 5 oktober was ik zelf op Schiermonnikoog. Na een lange wandeltocht op de eerste dag raapte ik op de Balg een beschadigde gekielde noordhoren op. De volgende dag was ik aan de westkant van het eiland en vond daar een klep van de brede strandschelp. Aan het einde van die wandeling zag ik een zich snel ingravende hoekige krab bij de laagwaterlijn. Gelukkig konden er toch nog wat foto's van gemaakt worden.

*Fossiele zee-egel bij
Camperduin*

Hoekige krab, Schiermonnikoog

*Gekielde
noordhoren*

Hoekige krab, Schiermonnikoog

15 Oktober vond Linda bij Sint Maartenszee een fraai rond klepje van de zandschelp. Een soort die niet vaak opgeraapt wordt.

Zandschelp bij
Sint Maartenszee

20 Oktober stuurde Lucette een plaatje met 271 wenteltrapjes, verzameld bij Cadzand in Zeeuws-Vlaanderen. Luc Knijnsberg vond daar een Zwinwachter, een glauconietzandsteen, met daarin een fossiele penhoren. Deze fossielen hebben een geschatte leeftijd tussen de 33 tot 55 miljoen jaar.

Zwinwachter bij Cadzand

271 wenteltrapjes bij Cadzand, mooi vakantiewerk.

4 November vond ik op het Hondsbossche strand een beschadigd doublet van het klein tafelmesheft, een heel doublet van de grote zwaardschede, enkele kleppen van de slanke kleine zwaardschede en natuurlijk veel Amerikaanse zwaardschedes waartussen de vorige soorten verborgen waren. Al die lange schelpen spoelen dus nog steeds aan op dat nieuwe strand.

Op 8 november verzamelde ik wat gruis bij Wijk aan Zee. Hierin zaten onder meer 5 gewone wenteltrapjes, 1 witte wenteltrap, een brakwateralikuik en 14 mosselslurperties. Op de 25ste nam ik daar weer gruis mee waarin weer een witte wenteltrap maar ook een scheve hartschelp gevonden werd. Tussen de betonblokken van de pier lag een met zand bestoven visje waarvan de kop nog boven het zand stak. Nadere inspectie leerde dat het om een botervis ging van ongeveer 10 cm. lengte. Dit is een soort die we nog niet eerder op het strand vonden.

Klein tafelmesheft
Hondsbossche strand

Botervis, *Pholis gunnellus*

Witte wenteltrap

29 November lag er op Texel bij de Hoornderslag een blauw vat waarop een twintigtal deels roze gekleurde zeepokken gehecht zaten. Ze waren overwoekerd door een mat van mosdiertjes, enkele meegenomen exemplaren bleken, na schoonmaak thuis, zeetulp te zijn en ook nog te leven. Bij een badje in vers zeewater kwamen de vangarmpjes (rankpoten) voorzichtig naar buiten op zoek naar eten. Op het kleine strandje naast de veerhaven vond ik, na het net missen van de boot, tot mijn verrassing een wat versleten klep van een Marmerschelp.

Zeetulp met uitstekende rankpoten.

6 December ging Boet van Heugten korren bij Bergen aan Zee. Vanaf het strand hield ik hem gezelschap onder een hemel vol regenbogen. Bij de 4 trekken kwamen wat garnalen en vissen boven water. Hierbij ging het vooral om heel veel dikkopjes, *Pomatochistus minutus*. De andere vissen waren schaars vertegenwoordigd; 1x haring, 1x zandspiering, 1 x zeebaars en 3 kleine tarbotjes. Uit het gruis op het strand kwamen nog een spoelhoren en twee exemplaren slank gordelhorentje tevoorschijn.

Dikkopjes

Slank gordelhorentje

Zeebaars en haring

Twee dikkopjes bij Bergen aan Zee

Nagekomen berichten.

Over de zomerse excursie bij Fort Harsens kwam van Frank Perk nog een nagekomen bericht. De uitslag van de purperwieren is ook binnen: het is allemaal 'gewoon' purperwier (*Porphyra purpurea*). Groeten, Frank.

Ria Walvis bezocht een week na de regenachtige excursie, bij duidelijk beter weer, ook Hoek van Holland. Van het strand meldde ze de volgende schelpenvondsten.

14 November, oostenwind, zonnig.

Wadslakjes 25 x, melkwit traliedrijfhorentje 2x, gekielde cirkelslak 3x, wenteltrap 1x, trapgevel 1x, oublietoren 1x, ovaal zeeklitschelpje 3x, tweetandschelpje 20x, korstmosschelpje 1x, sabelschede fragment 1x, quaggamossel 1x, barnsteenslak 4x. Andere vondsten, fossiel; nonnetje 1x, geruite tapijtschelp 1x, *maetra stultorum plistoneerlandica* 1x.

Pleistocene strandschelp

Noordhoren bij Huisduinen.

Bij de excursies gaan soms ook kleine stukjes schelp die afwijken mee naar huis. Als er voldoende gelijkenis is tussen het fragment en een vergelijkbaar deel van een heel exemplaar in de collectie kan er soms een extra soort op de waarnemingen-lijst toegevoegd worden. Het kleine stukje schelp van de excursie bij Huisduinen is hier een voorbeeld van.

Fragment van een noordhoren met links een heel exemplaar en rechts een wulk.

19-oktober Havenpissebed op Ameland.

Het gezin Korstanje was in de herfstvakantie op Ameland, zoon Thijs vond daar op 19 oktober een havenpissebed *Ligia oceanica*. Of dit bij de haven was of op het strand werd er niet bij vermeld, maar leuke zoutwatersoorten tellen we bij de Strandwerkgroep altijd mee.

Havenpissebed

Op 23 December vonden Lucette en Luc een levende congeraal Conger conger, op het strand bij Bergen aan Zee. De vis is na de fotosessie teruggezet in zee. Prachtige vondst om het jaar af te sluiten

Congeraal bij Bergen aan Zee.

Prettige feestdagen!

Voorspoedig 2023 !

Gejutte berichten

Via de digitale natuurnieuwskanalen zijn weer veel berichten over de zee en het strand aangespoeld. Hieronder een selectie uit Nature today.

Groen strand is grandioos voor grazende Kwelderslakken

Een groengekleurd strand is weer eens wat anders. Plakkaten algen die op de bodem groeien, maken stukjes van onze kust tot een opvallende biotoop. Voor de Kwelderslak is dat goed nieuws...

[Lees verder](#)

Winterwandelen met de Groene Strand-webapp

De wintertijd breekt aan. Lekker wandelen in weer en wind. Op het strand bijvoorbeeld. Het winterseizoen is voor de strandnatuur en strandbezoekers van grote betekenis. De nieuwe Groene Strand-webapp neemt u mee op ontdekking...

[Lees verder](#)

Bodemorganismen in de Nederlandse Waddenzee voeden zich met 'kliekjes'

De Waddenzee is een uiterst productief ecosysteem. Aan de basis van het voedselweb staan diatomeeën en andere 'primaire producenten'. Door een onderzoek naar stikstofisotopen in de voedselketen kon dr. Philip Riekenberg van het..

[Lees verder](#)

Boomriffen van perenhout worden oases van biodiversiteit in de Waddenzee

Onderzoekers hebben een experiment met boomriffen van perenhout geplaatst in de diepere delen van de Waddenzee. Al na enkele maanden blijken deze riffen te barsten van het leven. Algen, zeepokken, mossels, mosdiertjes, zakpijpen..

[Lees verder](#)

Afname van het aantal gewone zeehonden in de Waddenzee

De telresultaten van de gewone zeehonden in de internationale Waddenzee laten dit jaar een daling zien van 22 procent in het aantal pups én een daling van 12 procent in het aantal ruiende zeehonden. Vorig jaar was er een daling..

[Lees verder](#)

Reuzenroggen van de Noordzee: bijzondere beelden

De vleet is deze zomer gefilmd in de wateren rond de Orkneyeilanden in Schotland. Deze zeldzame 'mantarog van de koude zee' zwemt soms ook in de Nederlandse Noordzee. De soort lijkt zich wat te herstellen. ...

[Lees verder](#)

Een nieuw zeewier: Stomp rendiergeweewier

Op 30 april 2022 werden in de Oosterschelde nabij Goes de eerste exemplaren gevonden van een voor ons land nieuw roodwier. Dit kreeg de naam Stomp rendiergeweewier. In juli werd de soort wat verder noordwestelijk gevonden. De..

[Lees verder](#)

Maanviskunde voor beginners

Op 13 december 2021 spoelde er een gigantische maanvis aan op de kust van Ameland. Een voorval dat zo uitzonderlijk is, dat Naturalis de vis in haar collectie wilde opnemen. Deze week zijn we precies een jaar verder en bij het..

[Lees verder](#)